

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

דף שיח: חשיבותו של השורש

ערכו סבב היכרות ובקשו מהמשתתפים לציין מה האסוציאציה הראשונה העולה בראשם למשמע המילה "שורש".

האם שורש הוא בהכרח דבר חיובי? האם יש לו גם חסרונות, במובן המטפורי שלו?

שורשיו של העץ הם הבסיס האיתן לצמיחתו. היכולת של העץ לייצב את עצמו, לעמוד מול איתני הטבע וכן להזין את עצמו.

"פעם לא היו לעצים שורשים והם יכלו ללכת. אבל אז לא נתנו פירות כי היו שקועים במלחמות, בטיולים וברדיפת נשים. לפיכך התכנסו, ומרצונם ניטעו באדמה".

מאיר שלו מתוך "עשו"

שאלות לדין:

- איזו עמדה מציג מאיר שלו בטקסט? האם השורשים הם רק חיוביים?
- מהי חשיבותם של שורשים?
- מהם השורשים של האדם? האם הם פרטיים? האם הם של החברה?
- האם גם אנחנו בוחרים להינטע? האם יש לנו בכלל בחירה?

"כל שחכמתו מרובה ממעשיו, למה הוא דומה לאילן שענפיו מרובין ושורשיו מועטין, והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו. וכל שמעשיו מרובין מחכמתו, למה הוא דומה לאילן שענפיו מועטין ושורשיו מרובין: אפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו, אין מזיזות אותו ממקומו."

**משנה, סדר נזיקין, מסכת אבות
רבי אלעזר בן עזריה, פרק ג, משנה י"ז**

שאלות לדין:

- מה מתארת המשנה?
- איזו מציאות נתפסת כטובה יותר? ענפים מרובים או שורשים מרובים?
- כיצד הייתם מגדירים את עצמכם? מה הייתם רוצים להיות יותר?
- האם יש צורך להכריע בין האילנות המתוארים? האם אפשר לשלב ביניהם?

אורן / לאה גולדברג

כאן לא אשמע את קול הקוקיה.
כאן לא יחבוש העץ מצנפת שלג,

מדור חינוך – לאנשי חינוך והדרכה: <http://www.kkl.org.il/youth-and-education>

חלון ירוק – אתר קק"ל לצעירים: <http://www.greenwin.kkl.org.il>

© כל הזכויות שמורות לקרן קימת לישראל, החטיבה לחינוך ולקהילה

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

אבל בצל האורנים האלה
כל ילדוטי שקמה לתחיה.

צלצול המחטים: היה היה
אקרא מולדת למרחב השלג, לקרח ירקרק כובל הפלג,
ללשון השיר בארץ נוכריה.

אולי רק ציפורי מסע יודעות –
כשהן תלויות בין ארץ ושמיים –
את זה הכאב של שתי המולדות.

אתכם אני נשתלתי פעמיים,
אתכם אני צמחתי, אורנים,
ושורשיי בשני נופים שונים

לצמחים שונים מערכות שורשים שונות, חלקן מתפרסות לרוחב וחלקן לעומק, חלקן נמצאות מעל הקרקע וחלקן תחתיה, חלקן מסתעפות משורש מרכזי וחלקן מתפזרות מגזע העץ. קיימות עוד חלוקות שונות, אך לכל אחת מהן ישנה מטרה, התאמה לצורכי הצמח ותוואי השטח שבו הוא צומח. כאשר אנו קוראים את השיר של לאה גולדברג נדמה כי גם היא נזקקת למערכות שורשים שונות, המאפשרות לה להתמודד עם "תוואי שטח" משתנה בחייה.

שאלות לדיון:

- האם אתם יכולים להזדהות עם חוויה זו?
- מה המשמעות של להחזיק שורשים "בשני נופים שונים"?
- מהם הנופים שלכם? האם הם אישיים או כלליים?
- האם האורנים הם חלק מהנוף שלכם? חלק מנופה של החברה הישראלית? מדוע?
- מנגד לדימוי השורשים, לאה גולדברג מזדהה עם ההפך הגמור – הציפורים הנוודות. האם גם אתם לפעמים כאלו ולפעמים כאלו?

ניגונים / פניה ברגשטיין

שְתִלְתֶּם נְגוּנִים בִּי, אִמִּי וְאָבִי,
נְגוּנִים מְזֻמְרִים שְׂכוּחִים.
גְרָעִינִים; גְרָעִינִים נְשָׂאֵם לְבָבִי –
עֵתָה הֵם עוֹלִים וְצוֹמְחִים.

עֵתָה הֵם שׁוֹלְחִים פְּאֲרוֹת בְּדַמִּי,
שְׂרָשִׁיָּהֶם בְּעוֹרְקֵי שְׁלוּבִים,
נְגוּנֵיךְ, אָבִי, וְשִׁירֵךְ אִמִּי,
בְּדַפְקֵי נְעוּרִים וְשָׁבִים.

הִנֵּה אֶעְזֹן שִׁיר עֲרָשִׁי הַרְחוֹק
הַבֵּיעַ פִּי אִם אֶלֵּי בֵּת.

מדור חינוך – לאנשי חינוך והדרכה: <http://www.kkl.org.il/youth-and-education>

חלון ירוק – אתר קק"ל לצעירים: <http://www.greenwin.kkl.org.il>

© כל הזכויות שמורות לקרן קימת לישראל, החטיבה לחינוך ולקהילה

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

הנה לי תזהרנה בדמע ושחוק
"איכה" וזמירות של שבת.

כל הגה יתם וכל צליל יאלם
בי קולכם הרחוק כי יהום.
עיני אעצם והריני אתכם
מעל לחשכת התהום

שאלות לדין:

- כיצד מתוארים השורשים בשיר "ניגונים" של פניה ברגשטיין?
- האם הם חזקים כך גם בחייכם?
- מה מתוך השורשים שקיבלתם בבית הייתם רוצים להמשיך ולקחת איתכם הלאה?
- כיצד השורשים הללו משפיעים על הזהות שלכם? על הדרך שבה אתם מגדירים את עצמכם?
- האם שורשים הם תמיד מבית?
- האם לכל אדם יש שורשים?

העיסוק בשורשיו של האדם מלווה את החברה שלנו מראשיתה ועד ימינו. בכוחם של שורשים אלו לטעת בנו יציבות וכוח, מורשת וחוסן. עם זאת, באחריותנו לטפח את השורשים ולדאוג להם, ללמוד אותם ולשמר אותם. רק ככה נוכל לבחור בהם באמת.